СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXXI. | Число 168. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 20. липня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 168. | Jersey City, N. J., Friday, July 20, 1923. | THREE CENTS

ДЛЯ 8-ГОДИННОГО ДНЯ ПРАЦІ В СТАЛІВНЯХ ТРЕБА ПОБІЛЬШЕННЯ ЕМІГРАЦІЇ З ЕВРОПИ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. липня. — Президент Сталевої Компанії Злучених Держав, Евген Дж. Грейс, заявив, що в сталевому промислі годі покищо завести 8-годинний день праці з причини недостатку робучих рук, який настав ізза крайного обмеження еміграції з Европи.

Він зазначив, що компанія з початку сього року наняла вже до роботи у своїх заводах 3,000 Мексиканців, але се не виповняє ще великої недостачі робучих рук.

Аби як слід зарадити в сій потребі, казав він, треба допустити більше число емігрантів з Европи.

МЕКЕДУ ЗАПОВІДАЄ ПОБІДУ ДЛЯ ДЕМОКРАТІВ В 1924 РОЦІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 19. липня. — Виллієм Г. МекЕду заявив тут представникам преси, що коли демократична партія нарік видвигне кандидатуру відповідного чоловіка на президента Злучених Держав, то демократи захоплять подавляючу більшість голосів в цілому краю.

Демократична партія, казав він, має тепер нагоду вернутись до власти, але вона мусить вже вистерігатись минулої похибки і не висувати кандидатури чоловіка, котрий не має загального довіря народу і не вспіє довести кампанії до певного успіху.

Він заявив, що при слідуючих президентських виборах провідними кличами будуть справи тарифи, транспортації, податків і заграничних зносин.

На запит, чи він кандидує на президента, він нішо не заявив, але не хотів заперечити вісток, що його кандидатура буде на демократичній конвенції.

АГІТАЦІЯ ПРОТИ ПЕРЕВИБОРУ ГАРДИНҐА

ВАШИНГТОН, Д. К., 19. липня. — Наслідком скріплення радикального елементу в краю, а навіть серед републиканської партії, зачинається серед републиканців рух проти Гардинґа, себто проти номінації його на другий рік.

Гардинґа вважають висліпником консервативного живла в републиканській партії і тому бояться провалу його кандидатури, якщоб демократи видвигнули більше радикального кандидата і проголосили більше радикальну плятформу.

НОВИЙ СЕНАТОР З ФАРМЕРСЬКО-РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ

СТ. ПОЛ, Минн., 19. липня. — Більшість голосів нововибраного сенатора, фармерського радикала, Магнуса Джансона, доходить до 80,000.

Він є сенатором на місце померршого Нелсона і буде на сьому становищі до марта 1925 року.

Нововибраний сенатор заявив, що він буде працювати спільно з другим сенатором з Миннесоти, Генриком Шипстедом, котрий теж належить до Фармерсько-робітничої Партії, і буде співділати з групою сенатора Ла Фоллета, зазначуючи, що їх завданнем буде виступити рішучо проти теперішних упривілеєних інтересів в Злучених Державах, а в обороні безборонних податників

Покищо він вертається на свою 140-акрову фарму в Кимболл, яку обробляє разом з жінкою.

Коли він поїде до Вашингтону, то жінка імовірно лишиться на фармі.

ГАЙЛЕН ГРАТУЛЮЄ ДЖАНСОНОВИ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. липня. — Посадник города Ню Йорку, Джан Ф. Гайлен, висловив привітну депешу до нововибраного радикального посла з Миннесоти, Магнуса Джансона.

Він ґратулює йому з нагоди світлої побіди і при сій нагоді осуджує назадницьку політику президента Гардинґа.

ЦІНИ ПОЖИВИ В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК, Н. Й., 19. липня. — В червні сього року деякі середники поживи в Ню Йорку подорожіли в порівнанню з маєвими цінами. Бараболі подорожіли в 19%; волове і баранячe мясо о 4%. Татомісць деякі інші артикули подешевіли.

ПШЕНИЦЯ

ШИКАГО, Ілл., 19. липня. — На тутешньому збіжевому торзі вчера ціни пшениці знову трохи піднеслись. Се наслідком агітації, щоби широкі круги громадянства закуплювали меньші скількости пшениці для перепродажі на будуче.

БОРОТЬБА ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ НА ФІЛІПІНАХ

МАНІЛА, столиця Філіпін, 18. липня. — Нині на Філіпінських островах і в столиці Манілі не було ані одного Філіпінця на високих урядових становищах. Всі високі урядовці Філіпінці нині вручили американському ґенеральному губернаторови ґенералови Леонардови Вудови свої резиґнації.

Уступили нині чотири Філіпінці члени міністерського кабінету та президенти сенату і палати послів, а вже передше уступило було двох Філіпінців, міністер внутрішних справ і посадник міста Манілі.

Наділі тепер уся осередня власть на Філіпінах осталась в руках одного тільки ґенерала Вуда.

Вручаючи резиґнацію, Філіпінці заявили ґенералови Вудови, що се з його вини, бо він у правлінню нехтує філіпінську громадянську думку і представництво краю.

Ґенерал Вуд приняв резиґнацію і сказав уступаючим Філіпінцям, що він сього не сподівався, та що ся резиґнація зовсім не бажана і не оправдана.

МАКС РАБІНОВ БУДУЄ ОПЕРОВУ АКАДЕМІЮ.

Імпресарію Українського Національного Хору, Макс Рабінов, подав до нюйорської преси, що він будує оперову академію в Стоні Пойнт, Н. Й., над рікою Гудсоном, 35 миль від Ню Йорку.

Там будує він театр і школу, де будуть оперові співаки і співачки вчитися музики і драматичної гри.

Він каже, що хоче дати Ню Йоркови і цілій Америці найліпшу оперу у світі.

ПОЛЬСЬКІ ВЧИТЕЛІ ВБИЙНИКИ І ГРАБІЖНИКИ.

штувала в Клобуцку двох колишніх народніх учителів із Слоніма (окрут Ново-Гродзк), Болєслава Кручинського і Казімержа Охмальського. що прибули до своїх батьків. Оба арештовані вбили свого товариша, учителя народньої школи в Слонімі, Залеського і зрабували 10 міліонів марок. Убийники стрінулися з Залеським у Слонімі, що саме вифасував був платню для своїх товаришів. Намовили його щоби пійшов з ними на прохід в околицю. Там убили його. Підчас переслухання призналися до вбивства і грабіжі і подали ще третього спільника, також бувшого учителя.

В КИЇВО-ПЕЧЕРСЬКІЙ ЛАВРІ.

Заходи большевиків зробити з Лаври „музейне містечко" здійснені лише частково. Причина цього полягає в цілком виразних настроях київського населення, яке є дуже схвильоване замахом на Лавру. В результаті большевики по згоді з лаврівським управлінням зєднали в одному з монастирських будинків історичні й художні вартости Лаври і назвали цю колєкцію „музеєм київо-печерської Лаври". Крім того большевики відібрали у Лаври всі її хутори і сади. Сама ж Лавра з своїми печерами лишилась в повній недоторканости.

Серед лаврських ченців що далі все більшу силу і значіння забирають прихильники української церкви.

ШВЕДСЬКИЙ КОРОЛЬ ЯК ЗВИЧАЙНИЙ ДЕРЖАВНИЙ УРЯДНИК.

Швеція це королівство, в якій царює король Гакон. Але то не є король як другі королі. Він іде до свого уряду пішки вулицею з урядницькою торбою під пахою. Він не сідає до автомобіля ні повозу (як пр. у Польщі перший ліпший голопятник возиться автом, що остало по Австрії і Німеччині й Росії) а іде трамваєм, як кожен звичайний робітник і платить трамваєвий білет, як і кожін инший. Кажуть що його дуже любить нарід за те, що не виноситься ні трохи понад инших людей.

МІЖНАРОДНИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ КОНҐРЕС.

В Будепешті закінчився на днях міжнародній студентський конґрес, у якім між иншими взяли участь німецькі та французькі студенти. Обміркувано справу зближення між народами, і роль студентства в життю народів. Після промови французького представника німецькі студенти подали руки французам, що викликало між учасниками велике враження.

БАТЬКО ВСТИДАВСЯ СВОЇХ ДІТЕЙ.

В одній місцевости в Еспанії народилося одному чоловікови двоє дітей. Вони не росли, а остали карликами. Тому батько стидався їх, ніде не пускав їх із хати. Це тривало більше як сорок літ. Ніхто не знав, що цей чоловік має двох синів. Тепер він умір. І щойно тепер відкрили, що він оставив двох синів: одному є 42 роки, другому 41. Ніодин із них не є вищий, як один метер.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ФАШИСТСЬКИЙ ВОЖД МУСОЛІНІ- ЖИД.

В Америці, Англії і Франції найбільші банкирі і богачі є Жиди. Вони мають цілі держави в своїх кишенях. В Росії головні большевицькі міністри Жиди поневолили нещасний російський нарід. В Італії премієр міністрів і вожд фашистів Мусоліні є також Жидом. Передше він називався Мавсль.

ХЛІБНІ ГРОШІ.

Запроваджує російська большевицька влада. А саме вона забірає у народа жито, як державний заем, а народови видає облігації (квіти) на стільки й стільки жита. За ці квіти може кождий купувати другі потрібні річи, як за гроші. Минулого року большевицька влада набрала цього займу 160 тисяч метричних сотнарів, а цього року 1 міліон і пів мітричного сотнара. Прийде отже російський мужик до торговця і купить кільограм цукру і платить за нього пять кг. збіжа, цебто дає торговцеви паперовий гріш, на котрому написано, що варта він стільки, кільки варта пять кг. збіжа.

В РІДНОМУ СЕЛІ ШЕВЧЕНКА ВБИТО БОЛЬШЕВИЦЬКОГО КОМІСАРЯ.

„Русспресс" повідомляє: В с. Корилівці, зневигородського пов. на Київщині, батьківщині Шевченка селяни забили совєтського комісаря, який явився для стягання податків. Тіло комісаря лежало на улиці три дні. До нього був прикріплений напис, в якому обіцювано таку саму долю кожному, хто прийде на село збирати податки.

ВИВІЗ ВИНА З ЮГО-СЛАВІЇ ДО КАНАДИ.

Богато хорватських торговців заходиться вивозити вино до Канади. В Канаді зуживають богато вина, в Юго-Славії є його аж за богато. На теперішній великій виставі вина у Канаді будуть продавати і югославянське вино.

СКІЛЬКИ КОТРА ДЕРЖАВА ВИБУДУВАЛА СОБІ М. Р. КОРАБЛІВ?

Відповідно до цього скільки котра держава має кораблів на морі, мірять її вартість у світовій політиці і світовій торговлі. Найбільше кораблів має Англія й Америка. І минулого року вибудувала собі Англія кораблів найбільше з усіх держав на світі, а саме 235, потім Німеччина 187, Франція 62, Нідерлянди (Голяндія) 60, Америка 59 (а перед трьома роками вибудувала понад 2000 поких кораблів), Японія 49, а Італія 42 кораблі.

РЕВОЛЬВЕР, КОТРИМ ЛЕГКО ОБОРОНИТИСЯ, А НІКОГО НЕ ВБЄТЬСЯ.

Винайшов один німецький учений. Цей револьвер набивається спеціяльним стрільним порохом, що стріляє наче з великої рушниці. Кого такий стріл поцілить, цього оповиває хмара диму, що чоловік нічо не видить ні не всилі добрі віддихати. Чоловік мусить зімліти й упасти. Та за короткий час приходить знову до себе здоров, як би й нішо не було.

Переслідування Українців на Буковині.

Розпорядком міністра внутрішних справ розвязано слідуючі українські товариства: „Жіноча Громада" у Веренчанці, читальню „Руської Бесіди" в Мариничах і „Січ" в Ошихлібах.

НА ВОЛІ.

Дня 20-го червня с. р. після кількамісячного побуту в польській тюрмі у Львові вийшло на волю 8 політичних вязнів, між ними студ. Василь Махаір із Болехова в Калущині.

НІМЕЦЬКИЙ НАРІД В РУРЩИНІ НЕ ХОЧЕ ПОКИНУТИ ОПОРУ ПРОТИ ФРАНЦУСЬКИХ НАЇЗНИКІВ

БЕРЛІН, 19. липня. — Один з високих німецьких урядовців заявив, що за „пасивною резистенцією" (безчинним опором) в Рурщині стоїть ціле тамошне населення.

Він завважив, що ані ноти Англії, ані зазиви німецького правительства в сьому нічого не зарадять, бо самий нарід рішився перевести сю спокійну боротьбу аж до кінця, значить аж до усунення французької акупації.

АНҐЛІЯ ЩЕ НЕ ВИСЛАЛА ВІДПОВІДИ НІМЕЧЧИНІ

ЛОНДОН, 19. липня. — Вчера не відбулось засідание британського міністерського кабінету. Його відложено до нині. Щойно по нинішньому засіданню премієр Болдвин має вислати відповідь Німеччині і відписі відповіди аліянтам і Америці.

АНҐЛІЯ НЕ ВІРИТЬ У ФРАНЦІЮ, А МАЄ ЩЕ НАДІЮ НА АМЕРИКУ

ЛОНДОН, 18. липня. — В тутешніх урядових кругах не вірять вже в можливість англійсько-французького порозуміння для вирішення спору ізза німецьких „военних відшкодовань".

Недільна відмовна відповідь премієра Пуанкаре на угодове становище Англії вказує тільки, що він лише повторяє розвраз тусаму свою заяву з ворожнечою не тільки проти Німеччини але також проти Англії й Америки.

Британці мають ще надію тільки на Злучені Держави, що вони поможуть Англії в її заходах для замирення Західної Европи.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРОМИСЛ ТЕРПИТЬ ЧЕРЕЗ АНАРХІЮ В ЕВРОПІ

ЛОНДОН, 19. липня. — В палаті громад говорено вчера про вигляди для британського промислу на світовому ринку в недалекій будучині.

Сер Филип Лойд-Грейм заявив, що Анґлія мусить бути готова, що на світовому ринку в недалекій будучині понесе великі страти, а се головно наслідком анархії, яка тепер панує на европейському континенті.

КАЖЕ, ЩО ЖИДИ УБИЛИ КИЧЕНЕРА

ЛОНДОН, 18. липня. — Лорд Алфред Даґлес у своїй скарзі за образу проти ґазети Морнинг-Повст, сказав, що лорда Киченера убили Жиди, бо боялись, що він не допустить до революції в Росії.

Головним свідком Даґлеса є капітан Спенсер з Ню Йорку, котрий служив учасі війни в британській вивідній службі.

Чорчилеви Даґлес закинув, що він в руках Жидів. Чорчил сьому рішучо заперечив.

СТРАЙК ПРИСТАНЕВИХ РОБІТНИКІВ В АНҐЛІЇ

ЛІВЕРПУЛ, Анґлія, 18. липня. — Пристаневі робітники покинули тут роботу. Кілька тисяч виступило до страйку тільки в Ліверпулі. Кораблі стоять неналадовані.

Таксамо і в других пристанях докові робітники страйкують. Кромі того уладжують демонстрації.

Старші робітники хотіли вернутись до праці, але молодші їх стероризували і не пустили до праці.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ ЗБУДУВАТИ ВЕЛИКУ КОЛЬОНІЯЛЬНУ АРМІЮ

ПАРИЖ, 19. липня. — У французькому парляменті предложено законопроект правительства про створение великої кольоніяльної армії.

Після сього законопроекту французька військова влада мала би вивчити протягом 10 літ найменьше 850,000-ну кольоніяльну армію. З того 400,000 мало би бути все під оружем.

ВРОЖАЙ ПШЕНИЦІ У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 19. липня. — У Франції сього року великий врожай пшениці. Надвишка буде виносити 200,000,000 бушлів. Через те, кажуть, Франція не буде сього року купувати пшениці заграницею.

У ФРАНЦІЇ ВИКОПАНО СТАРИННЕ РИМСЬКЕ МІСТО

МАРСЕЙ, Франція, 19. липня. — Недалеко місцевости Ш-олянк, в окрузі Вокліз, викопано добре збережені руїни старинного міста.

Археольоґи кажуть, що се старинне римське місто Ерія, про яке згадує у своїх писаннях Страбо.

ТУРЕЧЧИНА ПРИЙМАЄ МИР З АЛІЯНТАМИ

ЦАРГОРОД, столиця Туреччини, 18. липня. — Турецьке правительство поручило голові своєї мирової делеґації в Лозані, у Швайцарії мировий договір з аліянтами.

ПОЛЯКИ РОБЛЯТЬ ЧЕСЬКОГО ДИПЛЬОМАТИЧНОГО ПРЕДСТАВНИКА ВАРЯТОМ

ВАРШАВА, 17. липня. — Поляки кажуть, що в останніх часах приходило до частих спорів між Польщею і Чехо-Словаччиною ізза звідомлень чеського посла у Варшаві, Прокопа Макси. Вони кажуть, що він у своїх звідомленнях про Польщу подавав нечувані (дейнде!) річи, через що визивав ворожнечу Чехів до Польщі.

Поляки кажуть, що Макса варят, бо недавно в театрі був ноги поставив на крісло, а відтак у водвілю сміявся і кричав. Вони його за те арештували, хотяй яко дипльомата не мали права, і ще закликали лікарів, щоб його оглянули, чи він не здурів. Лікарі сказали, що здурів і тоді Поляки замкнули його до дому варятів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3. 1917. authorised July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи" 698 Montgomery. Нар. У. Н. Союза 1828 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК В КИЄВІ ПОТРЕБУЄ ПОМОЧІ.

Канцелярія Обєднання Українських Організацій у Филаделфії одержала отсей лист з Української Академії Наук в Києві:

У. С. Р. Р.

Українська Академія Наук у Київі. 1. червня, 1923.

Филаделфія. Обєднаним Українським Організаціям в Америці.

У відповідь на Ваш лист, пересланий нам у відписі Праського Українського Вільного Університету, Академія Наук має честь Вас повідомити:

а) Матеріяльне становище наукових робітників на Великій Україні справді ще й досі тяжке — і навіть дуже тяжке, — але. коли порівнати з попередніми роками, то воно значно покращало. І вже найболючіш тепер відчувається не стільки брак засобів до життя, скільки брак наукової закордонної літератури. Дякуючи жертвам українських робітників в Америці, Академія Наук здобуває скількись наукових часописів, переважно американських; тількиж ті часописі всі носять характер односторонній (медицина, біологія, біологічна химія і т. ин.) а часописів гуманітарного (в тім числі філологічного або соціяльно-економічного) змісту та й то видаваних у Старому Світі — Академія Наук зза кордону не має. Що до поодиноких книжок, без яких наукова праця кожного вченого йти не може, то ми їм зовсім позбавлені. Тому найперше однодушне бажання всіх київських українських учених — мати гроші для спровадження точно зазначених книжок ізза кордону.

б) Маючи свою власну друкарню, Академія вже приступила до наукового друку; тількиж тут справа гальмується і через брак грошей на папір і на брошурування, бо наша друкарня не має прошурувальних машин (а плата за брошурування тепер така як за друк), і через брак грошей на оплату податків. Вистарчить для ілюстрації зазначити такий сумний факт: вчора 31-го мая, 1923, за постановою „Профессионального Союза Работников Полиграфического Производства" заарештовано 100 пуд., придбаного з великим трудом, академічного паперу, заарештовано для публичної ліцитації, бо друкарня Академії Наук, не маючи для себе од держави ніяких асигнувань, допустилась колосальної — як на наші обставини — залеглости перед Союзом, що висловлюється в квоті 57 міліярдів і 700 міліонів карбов, себто більше менше 600 карб. золотом (або 300 золотих долярів). Поратунок може бути тільки один — нехай закордонні Українці присилають на імя „Української Академії Наук" якісь датки долярами: ті квоти, які в Америці здавати-муться незначними, мати-муть у нас колосальну вагу.

в) Грошей на купівлю наукового приладдя (мікроскопів, реторт, і т. ин.) Академія зовсім не має. Латаємо цю потребу тим, що позичаємо дещо з лабораторій Університету або инших вищих шкіл. Але, щоб придбати на власність такі речі, які вимагають аж надто великих коштів, ми покищо і мріяти не сміємо.

Звязку Всеукраїнської Академії Наук з Потайним Українським Університетом у Львові, на превеликий жаль, встановити досі не пощастило.

Неодмінний Секретар Академії Наук
Академик: **А. Кримський**, в. р.
Управитель Канцелярії:
Б. Базилевич, в. р.

• • •

Громадяни:—

Чи ми нарід культурний? Чи дамо згинути нашій науці?

Малою лептою причинимось до збудовання великої святині науки, якої не зможе здавити жадна ворожа рука.

Даймо поміч негайно! Це діло святе кождому народови. Обєднанне Українських Організацій пішле від себе певну суму.

Громадяни:—

Доложіть і Ви малу лепту, а зробимо великий радісний дарунок нашим культурним робітникам, які серед найстрашніших відносин працюють над просвітою нашого народу!

Всі датки для Академії Наук в Києві шліть негайно до Обєднання Українських Організацій, відки цілу суму відішлеться безпроволочно до Киева.

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

КОНГРЕС ТОВАРИСТВА ЛІГИ НАРОДІВ ПРО ОХОРОНУ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНЬШОСТИЙ.

Комісія для національних меньшостий Конгресу Товариства Ліги Народів під проводом Англійця Вилеєма Дикенсона виготовила 14 резолюцій, які є великим поступом у відношенню до постанов комісії з минулого року. Найважнійшою є резолюція, яка домагається права виступити перед Лігою Народів зі скаргою не тільки членам Ради Ліги Народів, але усім членам Ліги і також представникам соціяльних, церковних та економічних організацій поодиноких меньшостий. Дальше: Лізі Народів призначається певний означений реченець до полагоди зголошених скарг.

З НАГОДИ ЗБОРІВ УНІЇ ТОВАРИСТВА ЛІГИ НАЦІЙ У ВІДНІ.

(З віденського „Укр. Прапора").

Торжественне проголошенне в часі світової війни і приняте в основу повоєнного уладнання міжнародніх відносин права націй на самовизначенне при практичному його приміненню зістало викривлене, а у відношенню до цілого ряду народів лишилося порохнім словом і звучить гіркою іронією. Замість чотирьох старих ріжнонаціональних імперій, побудованих на поневоленню недержавних народів, повстало ще більше ріжнонаціональних держав, а положенне в них недержавних народів є часами гірше, ніж в покійній царській імперії.

Сорок міліоновий український нарід, що по розпаді старої оРсії і Австро-Угорщини відносив своє старе державне право на своїх землях, не тільки не дістав підтримки для удержання здобутої національної свободи від держав побідниць у світовій війні, що те право націй на самовизначенне проголосили і його в життє перевести взялися, тільки навпаки — якраз при помочи тих держав західні українські землі опинилися в польській і румунській неволі, а з вини тих самих держав доси не може прийти до сконсолідовання політичних відносин на сході й до нормального життя на східних українських землях.

Версайський і инші міжнародні договори зобовязують новоповставші або поширені чужим коштом держави до забезпечення свобідного розвою инших народностей, що опинилися в межах тих держав. В конституціях тих держав містяться навіть багато обіцюючі параграфи про національні, релігійні, горожанські і всякі инші свободи. Союз Народів має обовязок пильнувати над дотриманнем тими державами своїх зобовязань щодо забезпечення прав національних меншостей. Але все те є тільки на папері, дійсність говорить що инше.

Придивимось до сеї дійсности на прикладі західно-українських земель, що опинилися під Польщею і Румунією, з тим застереженнем, що зовсім не думаємо зводити себе в сих державах до національної меншости, бо заселюємо тут збитою етноґрафічною масою кольосальні простори нашої національної території, становимо на своїй рідній землі абсолютну більшість, якій належиться вся повнота національно-державних прав, за які ніколи не перестанемо боротися.

Українські землі під Польщею займають просторінь 130.000 кв. кіл., рівну отже деяким середно-европейським і балканським державам, з числом населення по передвоєнним обчисленням до 10 міліонів, в тім 74% Українців. Найповажнійшу національну меншість на сій українській території під Польщею становлять Жиди, а відтак Поляки. Але зникаюча польська меншість являється тут паном, а Українці й Жиди рабами.

На сю українську територію під Польщею складаються крім Східної Галичини, — провінції бувшої Австрії, ще Волинь, Холмщина, Підляше й Полісся, зрабовані Польщею на Великій Україні. На всіх сих землях українське населенне позбавлено всяких прав в публичному життю, всюди воно переслідуване і гноблене, його мова усувається з урядів, школи й церкви, йому силою накидається чужа мова й чужа віра, а його предківська земля забирається зайдами-кольоністами.

В найгіршому положенню під Польщею находиться Холмщина з Підляшем, погранична полоса на лівому боці Буга. Тут Поляки просто не визнають істнования Українців, не допускають ніяких, навіть приватних, українських шкіл, карають людність за уживання української мови, православні українські церкви або держать замкненими, або поперемінювали на латинсько-польські костели, примушуючи православних Українців усякими середновічними способами переходити на латинський обряд.

Протягом 1919-1921 років на Холмщині знищено або висвячено на костели до 150 православних церков; около 200 церквей стоять замкненими. З фактів польського вандалізму і святотатства вистарчить навести осьтаку подію: В с. Посадові, пов. Томащів, у Великодну Суботу 1921 р. Поляки зробили погром православної церкви, Матері Божій виколено очи, апостолам пообтинано руки й ноги, а Христови одрізано одну ногу, з криком: „Нех так скаче до Росії". І се є не відокремлений факт, тільки загальне явище.

Не ліпше положенне і на Волині та Поліссю. Тут управді є трохи українських шкіл, але сі школи обсаджені переважно польськими учителями, наука в них також відбувається переважно по польськи, арештою ціле шкільництво у краю польонізується, в урядах і взагалі в публичному життю мова українська переслідується, всякі прояви приватної ініціятиви українського населення в области культурній і економічній гальмуються. Перед кількома тижнями замкнено на Волині без всяких причин цілий ряд українських просвітних товариств „Просвіта" (в пов. Володимир-Волинськім, Рівенськім і ин.), адміністративним шляхом припинено єдину на цілий край українську часопись „Українське Життя", а редактора її арештовано.

Знищений війною цілий сей край представляє нині страшну економічну руїну. В полосі колишньої боєвої лінії на Стоході маса населення живе доси в земляних норах, не дістаючи ніякої помочи на відбудову своїх хат і господарств, але поносячи одночасно великі податкові й инші тягарі на користь польської держави. Натомість скріплюється економічно нечисленних місцевих Поляків та нових польських кольоністів, між яких парцелюється примусово відібрану від дотеперішніх, переважно не польських, посідачів землю, що є національною власністю українського народу. До кінця 1923 р. у воєвідствах волинському й поліському, які обнимають власне українські области Волинь, Холмщину, Підляше й Полісся, надано землю тисячам кольоністів, а всеї землі відібрано на кольонізацію в сих двох воєвідствах 222.000 гектарів.

В обох тих воєвідствах Українцям замкнена дорога до заробкування в публичних установах, у школах, на зелізницях і т. п., а за уділеннє праці вимагається від них зміни народности й віри. На одній Холмщині зареєстровано до 200 кваліфікованих безробітних учительських сил, а істнуючі там польські школи для українських дітей обсаджено польськими учительськими силами, часто без найменших кваліфікацій.

Взагалі Польща постановила в короткій дорозі спольонізувати Волинь, Холмщину, Підляше й Полісся, щоби оправдати перед світом свої претенсії на їх посіданнє, хоч по висліду виборів на сих землях до Сойму й Сенату в падолисті 1922 р. могла переконатись, що се їй не удасться. Власне під час тих виборів показалось, що Польща не має ніякого ґрунту, бо польські партії не могли на Волині провести ніякого свого кандидата ані до Сойму, ні до Сенату, а в мішаних округах, до яких були влучені Холмщина й Підляше, Українці процентово здобули більше мандатів, ніж офіціяльно числиться там українського населення.

Про положенне у Східній Галичині політичний світ є досить поінформований; воно нічим не ріжниться від обговореного положення на инших українських землях під Польщею, з тою ріжницею, що тут Польща стрічає на значнійший як деинде опір Українців проти її винищуючої політики. Український нарід Східної Галичини мимо знаного рішення Ради Амбасадорів, яке признало суверенітет Польщі над сим краєм, зовсім не думає зрезиґнувати з оборони своїх національних і державних прав. До найяркійших проявів сеї оборони треба віднести нелеґальне істнованнє у Львові українського університету, якого польські власти, при всім своїм бажанню, ніяк не можуть вишукати і зліквідувати. І до найганебніших у XX. віці фактів належить сей факт, що Польща відмовляє 8 міліонам Українців, які опинилися в її межах, вищої школи, завязок якої вони вже мали за австрійських часів, при істнуючім у Львові університеті, що був фактично університетом утраквістичним, польсько-українським.

І другий ганебний факт, не достойний народу, який хоче уходити за культурний нарід, се насильне відбиранє другому народови його національного імени, до чого стремить між иншим свіжий обіжник шкільного куратора у Львові п. Собінського, яким забороняється у школах Східної Галичини уживання слова „український", а наказується уживати слова „руський".

По рішенню Ради Амбасадорів з марта с. р., Польща ще з більшою енерґією принялася до переслідування всього українського у Східній Галичині перетримуючи дальше в арештах тисячі безневинно арештованих Українців, переводячи нові арешти й ревізії, допускаючись при сім провокаційних методів, перенятих від колишньої царської політичної поліції. Не тільки не пускається до краю численної еміґрації української, перебуваючої в ріжних краях вЕропи, але деяким арештованим і інтернованим особам української народности, за якими нема ніякої вини, пропонується виїхати за кордон, або далі сидіти в арештах.

Істнуюч- в сім краю досить численні публичні народні школи й кілька середних шкіл поволи польонізуються. На українські приватні середні школи й на українські просвітні та економічні організації, не дістають Українці з публичних фондів ніяких запомог, тоді, коли ціле культурне й економічне життє польської меншости тримається майже виключно публичним грошем, на який складаються головним чином податки українського населення. Далі скріплюється кольонізацію. Починається переслідуваннє уніятської церкви і її служителів, взагалі на цілій лінії ведеться непогамована винищуюча політика, цілю якої зробити край польським.

Таке лихо діється й на Буковині і в Бесарабії, що знайшлися під румунською владою. На Буковині напр. цілий ряд українських низчих, середніх і спеціяльних шкіл, які істнували за австрійських часів, замкнено або перемінено на румунські. Українському духовенству забороняється правити богослуження по церковно-славянськи й виголошувати проповіди по українськи. Українські катедри в черновецькім університеті знесено. Всякі проби Українців упоминатися о свої національні права зустрічають жорстокі переслідування, аж до кари буками на тілі.

Так виглядає в дійсности самовизначенне народів і охорона прав національних меншостей. Та отсей безправний стан на західних українських землях повинні собі усвідомити всі ті, хто є винен історичного злочину, заподіяного над українським народом, та хто, не поносячи за те вини, повинен би мати добру волю причинитися по змозі до направи злого. До перших зачисляємо крім безпосередних виновників — Польщі й Румунії — правительства великих держав побідниць у світовій війні, до других зорґанізовану політичну опінію світу. Тому з народи Конференції Міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй, яка саме відбувається у Відні, апелюємо до народів світу, в імя ідеалу свободи, національної справедливости й рівности взяти у свою оборону слушні змагання українського народу на західних землях до своєї державности, та піддержати його в боротьбі за збереженнє своєї національности і своєї культури перед замахом його засліплених і невгамованих у своїм імперіялізмі сусідів.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209 повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 22. липня, точно о годині 1. пополудни в церковній гали. На сей мітинґ мають явитися всі члени як один, бо маємо важні справи до полагоджения. Котрий член не явиться, заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. На сім мітинґу мається вирівнати всі вкладки, а котрий член неповинувбився сему, буде суспендований. — Т. Скрипочка, предс.; І. Якимів, секр.

ПАСАЇК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів тов. ім. Т. Шевченка, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 22. липня о годині 2.30 пополудни під ч. 148 Гоп Евню. Проситься всіх членів явитись на мітинґ, бо суть важні справи до полагодження. — Т. Мухній, предс.; О. Свитак, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 317. повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться 22. липня в церковній гали зараз по Службі Божій. На сі збори проситься всіх членів явитись, бо контрольна комісія здасть звіт з піврічного діловодства урядників. — І. Чернатович, предс.; Г. Ковальчик, секр.

ДЕНЬ КВІТІВ РІДНІЙ ШКОЛІ.

Чи у Вашій громаді була вже збірка Дня Квітів на Рідну Школу? Чи ходила делеґація до банкирів, фабрикантів, реставраторів за збіркою?

Коли ні, так зробіть це негайно, бо при кінці сього місяця віідйде друга посилка до краю на Рідну Школу й університет.

Збірка мусить покінчитись цего місяця, бо є много іншої праці.

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

OBYEDNANNYE, Room 608, 136 So. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

В ЧІМ НАША СИЛА?

В словах.

Бо мимо покликів Обєднання до збірки на Школу, інвалідів, боєвий фонд і інше, все проходить якось пиняво.

Одно правда. Казав якийсь учений: Щоб забити одного чоловіка на війні, треба на се стільки стрільна вистріляти, скільки важить той забитий чоловік. А ми могли-б сказати: щоби Українець дав жертву на гуманітарні цили, треба списати тільки паперу, скільки важить той жертводавець.

Але в словах ми сильні!

На зїзді мужів довіря голосили завзяті промови — тай на тім конець. Правда, критика богато лекша ніж праця, тільки що український нарід не має з неї жадного хісна.

Якби ми всі не критикували, інвалідам треба дати протези.

Якби ми всіх не критикували, політичним вязням треба помогти.

Якби ми всіх не критикували, треба готовитись до боротьби; дати їсти сиротам; удержати школи і т. д.

Щасливий і сильний той нарід, в якого меньше критиків, а більше робітників. У нас на жаль, покищо навідворот.

Але чи воно має бути так вічно? Чи ті, які чують в собі силу до праці, дадуть все закричатись демаґоґам і провокаторам?

Ні! Ми візьмемось за діло і поведем його успішно до кінця.

Браття і Сестри:—

Коли у Вас бодай трошки любови до рідного народу; коли відчуваєте біль і плач мучених Ваших братів і сестер, організуйтесь і несіть поміч!

Поміч мусить бути негайна! До нас приходять крики розпуки від наших братів, розкинених по цілому світу. Коли не маємо фондів, ми не годні дати жадної помочі. Тому кличемо до всіх свідомих Українців і Українок: — ПОМОЖІТЬ!

Жерти шліть негайно до Обєднання Українських Організацій в Америці:

OBYEDNANNYE, Room 608, 136 So. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ НА КОНҐРЕСІ ТОВАРИСТВА ЛІҐИ НАРОДІВ

У відповідь на інтерпеляцію члена Українського Товариства Ліґи Народів п. Лагутенка, представник Польщі зложив на конґресі заяву такого змісту:

„Перш усього бажаємо подякувати п. президентови за те, що дав нам нагоду до висвітлення справи, висуненої інтерпеляцією п. Лагутенка, яка могла-б захитати згоду, що запанувала поміж нами. Польська делеґація не має наміру нехтувати права національних меньшостий до предложення своїх скарг (!), а що торкається скарги української делеґації, польське представництво готово провірити її в дусі справедливости (?!). Але як бачимо, українська делеґація висуває справу т. зв. Східної Галичини, котра начебто означає окрему державу. Заявляємо, що „Східна Галичина" є цілком новим винаходом (?), бо навіть за часів Австрії цей край називається тільки „Галичина", а назва „Східна Галичина" відкрита доперва по війні".

Дальше польський представник з єзуїтською хитростю цитує деякі дані з історії і статистики, намагаючись представити Східну Галичину як нерозривну частину Польщі, та доказуючи, що Українці зазнають в Польщі *самих* благодатий. Врешті польський представник впевняє, що: „Польща ніколи не зречеться того краю, який польський нарід оборонив перед Татарами, Козаками (!!) і большевиками. Польща відбудовує той край (кольонізацією — Прим. Ред.). Ліґа Народів повинна не роздувати огню що уже погасає (??!), але піддержати зусилля (?) Польщі до порозуміння з Українцями. В цілій Східній Галичині населеннє приняло рішенне Ради Амбасадорів в радостю (?!!), що посвідчила промова лорда Корзона. Польська делеґація може брати участь в нарадах конґресу тільки під умовою, що не будеться висувати справи Східної Галичини і не будеться квестіонувати того краю до Польщі".

Підчас пополудневого засідання повідомив президент конґресу, що один з американських представників Америки хоче зложити декларацію в справі Східної Галичини. Учасники згодились.

Після того виступив Американець Колдвел і прочитав заяву, в якій сказано, що Рада Амбасадорів прилучила Східну Галичину до Польщі без згоди Українців.

Представник Великої України Лагутенко поставив запит, чому не допущено делеґата Східної Галичини до участи в конґресі товариств Ліґи Народів.

БОЛЬШЕВИЦЬКА КРАДІЖ ЧУЖОЇ ПРАЦІ

До Хвальної Редакції ґазети „Свобода".

Хвальна Редакціє, свідомий своєї правоти й відповідальности за нижчеписане, прошу дати місце на сторінках Вашої шановної ґазети отсій моїй замітці:

В ч. 123 (25. V. 923.) ґазети „Українські Щоденні Вісти" колишній, за царських часів збірщик грошей на кобеляцькі аеропляни а нині московсько-окупантський „спец" і високий достойник Чекістії, іменуємої „робітницько-селянська влада УРСР", Евген Касяненко, обвинувачує мене в тім, що видавництво „Земля" і я заарештували за кордоном українську читанку, видану ним, і тим позбавили українських дітей змоги вчитись. Фіґура Евг. Касяненка, його роля в історії розпяття України, а також у справі закупна книг, остільки характеристична, що про неї варто подати до преси спеціяльну кореспонденцію, що я й подбаю незабаром зробити. А покищо обмежуся коротенькою казочкою, яка як-найліпше зясує читачеві зачеплену спецом справу про мій „злочин" перед українською культурою.

— Післали злодія на ринок купити для голодних дітей хліба. Хліба на ринку було багато Але злодієві не хотілось випустити з рук одержаних на хліб грошей. От зустрів він старця і видер ґвалтом у нього торбу з хлібом. Старець наробив галасу і гукнув поліцію. Поліція одібрала у злодія старцеву торбу й придержала її в себе до вияснення справи. Злодій, замісць того, щоб піти на ринок і таки купити хліба, вибіг на роздорожжя і на всю Европу й Америку почав зіпати, що старець своїм „пахучим вчинком" позбавив дітей хліба. Та й досі зіпає на живіт, а діти сидять голодні.

(Примітка: В своїй „статті" Евг. Касяненко згадує про читанку. Ся читанка в його виданні зветься так: **А. Кушніренко** (себ-то Евг. Касяненко). **„Навколо нас". Читанка перша.** А у виданні в-ва „Земля" ся сама старцева торба іменується так: **С. Черкасенко. „Рідна Школа". Читанка І і ІІ.** Звідси: все непорозуміння з арештом сплягійованої, себто вкраденої, Евг. Касяненком моєї читанки. До відому всіх инших літературних злодіїв мушу довести, що і всі инші мої книжки є власностю ріжних видавництв за кордоном, — отже хто зважиться піти слідом Евг. Касяненка, а не перебірати-ме вже готових книг, тому загрожують „буржуазні" закони европейських держав).

Sapienti sat!

З глибокою пошаною

С. Черкасенко.

Ужгород, 21. VI., 1923.

КИРИЛО КАРАСЬ

Командант Х. Полку полевої артилерії У. Г. А.

(Посмертна згадка).

Якраз минає третій рік коли геройською смертю погиб отаман Кирило Карась, командант Х. полку полевої артилерії Української Галицької Армії. Роджений на Кавказі, де батько його як російський полковник був командантом твердині. Молодий Кирило вступає по родинному звичаю в кадецький корпус і артилерійське училище. Живе серед російської суспільности, не чуючи зовсім своєї мови. Батько зміняє навіть своє імя з Карась на Карасьов. Та Кирило покінчивши військові студії, йде в армію а в році 1914 з вибухом війни приходить зі своїм полком в Галичину. Тут пізнає українську мову і наших громадян і стає щирим Українцем. У Львові в Просвіті купує собі українські книги і пильно вчиться своєї мови.

Після російської революції, він є одним з перших організаторів українських частин на фронті, відтак українським комісарем фронту та делегат на військові зїзди. Працює в Генеральнім Комітеті, та бере найдіяльнійшу участь в будові української армії.

За гетманської влади — як щирий демократ — виступає з армії, вписуєся на університет, щоб закинути своє военне ремесло. Та не довго прийшлось йому вчитись. Падолистова революція у Львові 1918 р. і Карась — на зазив формуючогося в Київі „Корпуса оборони Галичини" — як перший вступає туди, щоб нести поміч загроженому Львову. З ним йдуть його ідейні товариші-студенти і з запалом, під кличем „Велика Соборна Україна від Сяну по Кавказ" ідуть у Львів. Були між ними і люди, які перший раз в життю взяли до рук кріс і дали доказ найбільшого геройства. І Карась розказував нераз сміючись, що найбільш ніяково почував себе тоді у Львові, де він як гарматчик ішов з крісом в руках і не знав що з ним зробити, а бачивши як другі махають тай колять і він це робив. „Але колиб я так був мав свою пушку під рукою, от тоді знавби що почати".

З яким запалом вони боролись у Львові, це звісно всій українській суспільности. А треба замітити, що відділ цей складався майже виключно з Придніпрянців. Командантом цього відділу був назначений Карась. Однак в дорозі зголосився Долут, який назвав себе отаманом і сказав, що його призначено командантом відділу. Карась, не розбираючи справи охотно передав йому команду, думаючи що другий поведе справу ліпше як він.

У Львові після страшних боїв, відділ цей мав великі втрати. Карась брав участь у всіх наступах як звичайний стрілець і лиш чудом остав при життю. По відступі зі Львова, відділ Долуда відійшов до Дунайців, де мав формуватися так званий загін Долуда. Карась як фаховець артилерії організував батерію. Трудноші при організації були надзвичайно великі, бо не було ні гармат, ні амуніції, ні коний, ні людий. Мимо цього, він в скорому часі потрафив зорганізувати свою частину і пішов з нею під Львів, де скоро стає улюбленим гарматчиком піхоти. Перед кождим наступом просять, щоб Карась „постріляв". Він сміло заізджає близько неприятеля і прямим огнем засипає ляцькі окопи. І батерійці люблять Карася, бо він старається о них як батько, все перший в бою. А піхотинці знають свого Карася. Він нераз вратував сотню „чи курінь від загибелі і вони йому вдячні. Це ; те правдиве „побратимство" між гарматчиком а піхотинцями.

З насом приходять до цеї частини другі батерії, організується артилерійська група „Схід" а відтак Х. полк артилерії якого командантом стає Карась. Він остає в Галицький армії весь час, та бере участь у всіх боях. І тиф не минув його зимою в 1919-20 р. Лиш пройшов горячку сейчас рушив за полком, а ще не зовсім здоровийу перенимає назад команду полку, бо всі гарматчики тужать за ним. Майже на руках вносять його до команди полку, коли прочитано приказ, що Отаман Карась знова перебирає команду полку. Всі переходи і пережитть армії, він переживав дуже болючо. Попавши в ляцький полон, він знов йде в армію Петлюри бо це армія українська. „Обовязком кождого Українця є, піддержати владу якаб вона не була. Бо за її промахи і невдачі відповідає весь нарід". Тому треба їм помочи при праці, це були його слова.

Карась не бажав почестий а працював для народу. При здобуттю Тарнополя в 1919 р., його полк славним заїздом на ляцькі позиції рішив побіду і засипав огнем Ляхів. За це одержав похвалу Начальної Команди Армії, а з команди І. корпуса прийшов приказ, подати імена всіх командантів батерій і стрільців, які брали участь в бою, для повисшення.

Карась був незадоволений з цього: „Ну і на що ті іменовання. Ми-ж не в російський армії і бились не для іменовання. От прислали признаннє полкови, тай досить. 7у але що вдієш, приказ є приказом. З рештою Ви на це заслужили, а то поіменують всіх з Окружної Команди, а фронтовиків лишать".

Був це тип, який в час революції вмів задержати рівновагу, і маючи можність вибитися на високе становище — як людина характерна і чесна — не скористав з нагоди (як робило це богато инших), бо чув на собі відвічальність за свої вчинки.

Як жовнір відважний, енергічний, бистрий в орієнтації, характер чесний, прямий, людина працьовита, збуджував подив у всіх своєю скромностю. Син полковника і російський офіцер, став щирим демократом, не тільки в словах але ділом.

Коли було потрібно він сам помагав як гарматчик і давав примір.

Ці спомини пишу тому, щоб показати Американцям, що були в нас люди, які дали все Україні і в заміну не жадали від неї нічого, ані доброї згадки. Коли був час праці, не мудрували а брали в руки кріс, не думаючи чи будуть отаманами чи звичайними стрільцями. Вони розуміли, що в народній борбі мусять бути не тільки генерали-провідники, які дістають всю честь, але і міліони рядовиків-стрільців, які згинуть і ніхто про них не згадає. Щойно тоді коли в нації виробиться така карність, що вбємо в собі самолюбство і бажаннє почестий, а працювати мемо для народу тому, що він український, тоді певно будемо жити своїм самостійним життєм.

Пишучи про тебе ті спомини, Дорогий Друже, бажаю щоб дух Твій ясний, не сплямлений ні одним поганим вчинком, поміг нам йти дальше тим шляхом, яким ми проходили з Тобою по всій Україні, та приеднати в нашу громаду нових борців.

Твій полк готов! Він жде приказів і в нову борбу вступить з стократною силою.

Ми не забудемо Тебе!

А коли ще раз як колись, загремлять наші пушки під городом Льва, і золотоверхим Київом, ми спомянем Тебе і всіх нащих Товаришів, які лягли головами на український землі.

Памятаєш присягу на гробі нашого Товариша, галицького гарматчика під Київом? „Спи спокійно. Ця земля яка приняла Тебе, вона українська. А ми клянемось тут перед Тобою, що не спічнемо в боротьбі, доки не виборемо волі нашому народови", це були Твої слова!

Ту присягу повторили ми на Твоїм гробі, а за нами весь український нарід!

Українська свята земля, яку зросив Ти своєю кровію, хай буде Тобі пером!

Др. Володимир Галан,
Командант 2. аБтерії Х. полку. пол. Арт. У. Г. А

ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

— відбудуться —
В НЕДІЛЮ, 22-го ЛИПНЯ С. Р.
о годині 2.30 попол. в галі Лутвина.

На порядку дня справа власного дому в Елизабетпорт як рівнож много инших важних справ до вирішення. Запрошується всіх щирих патріотів громадян до участи, позаяк крайна пора і нам Українцям вирватись із сну та байдужности а взятись до праці.

—ЗА ВИДІЛ ГРОМАДИ:
В. Левчик, голова; **М. Либа**, секр.; **С. Задорецький**, кас.

СПРОСТОВАННЄ

На політичних вязнів від Ліґи Горожан з Бруклина, Н. Й., переслав о. Володимир Лотович 10.00, а не як було проголошено — з Йонкерс.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ
МАВРА ЙОКАЯ.
(Переклад з мадярського)
ПЕРШИЙ ТОМ.

(Продовженне) (14)

При кождім ударі, який він завдавав дівчині, він харчав коротке питання, ніби він казав: „перечиш ти ще мені- Хочеш ти ще мати власну волю? Будеш ти ще упиратися?"

Але дівчина не плакала і не просила о ласку, вона притисла лише свій фартух обома руками до уст, і коли грубий хлопець сильно сіпав її за волосся, вона дивилася на нього лагідно і помирно своїми повними душі очима. Оскаженілий не розумів мови цих очей.

„Гей дивись," скрикнув Фелікс „попілка (відданиця) і її наречений в любовній ідилії."

„Але ти не повинен дозволяти цьому негіднику так бити цю гарну дитину.

Іван повів плечима.

„Він має право на це; вона належить йому, вона його наречена. Коли я вмішаюсь, він бити-ме її ще більше. Окрім того я бачу, що хлопець пяний, тут вже з ним нічого не можна зробити."

„Ну, я тобі покажу, що я з ним дещо зроблю, „промовив Фелікс. „Я не можу дивитися, що він бє так передо мною цю гарну дитину."

„Ти зробиш ліпше як не підеш туди," остерігав його Іван; „ці підземні робітники не мають великої поваги до добре одягнених людей."

„То ми вже побачимо. Ти зроби мені лише приемність і гукни мені: пане доктор, коли ти побачиш, що я торнув рамя цього цикльопа.

Тоді елеґантний великомійський пан скочив з улиці до низче положеної хати і поспішив упевнено у двір.

Петро Шафран не звернув жадної уваги на його наближення і сіпав ще сильнійше Евілю за волосся.

„Ти хмопе!" гукнув Фелікс, „ти чому бєш цю дівчину?"

Шафран відповів нахабно: „яке кому діло до цього? Це моя наречена!"

Від нього дійсно сильно несло чорілкою.

„А, ти хочеш женитися? промовив Фелікс підходячи цілком близько до збудованого як Черкулес хлопця, якому він сягав ледви по плече; „і ти маєш вже право женитися? Хіба ти не повинен ставитися ще до війска.

При цім слові Петро Шафран спустив піднятий ремінь, ніби він мав в руці молот, що важив десять центнерів.

„Я нездібний," пробурмотів він скрізь зуби; „я маю це чорним по білому.

„Що! ти нездібний, коли ти можеш так добре бити! А хто був той моторний, порядний доктор, який посвідчив тобі це чорним по білому? З такими раменами! тут я мушу просити!"

При цих словах він поторкав пальцями виступаючі мяси на рамені хлопця.

„Пане доктор!" гукнув Іван в цей мент.

Почувши це слово і відчувши пальці Фелікса на мязах свого рамени, він розвинув волосся Евілі з своєї руки і злякано пустив її.

„Ну чекай мій хлопче", промовив Фелікс, махаючи своєю паличкою перед його носом. „Завтра тебе оглянуть вдруге і тоді вже покажеться на яке таке велике лихо терпиш ти, що робить тебе нездібним. Для того я тут!"

Петро Шафран почав відразу дивитися косо.

Фелікс висміяв його.

„Ой лишенько, мій хлопче, я це можу також," і він подивився йому косо в очі; „завтра я візитую тебе!"

При цім слові Петро Шафран повернувся на закаблуках, побіг в протилежний бік двора, перескочив через паркан і оглянувся аж добігши до ліса.

Іван дивувався цьому дивному успіху. При всій своїй фізичній силі і не зважаючи на свою відвагу він не пообіцяв би собі успіху, колиб він зачепив цього хлопця — а цей инший, з ніжною, кволою постаттю, жене цього велетня в дві мінути через паркан і гонить його в далекий світ.

Іван злостився і соромився. Він побачив, що Фелікс вважав ще потрібним залишитися і почати розмову з дівчиною. Цій сцені Іван вже зовсім не хотів приглядатися з роззявленим ротом.

„Ходім далі," промовив він до Рене, „пан Каульман знайде вже нас."

По цім вони пішли далі. Вони оглянули все варте уваги, але пана Каульмана вони стрінули аж по добрій годині, коли вони вже поверталися. Він сказав, що шукав їх, але не міг знайти.

Коли Фелікс полишився самий з дівчиною у дворі маленької хати, він запитав з співчутливою шляхетною ласкавістю: „Що ти зробила тому чоловіку, що він так бив тебе?"

Дівчина витерла швидко очи хвартухом і старалася усміхнутися. Ця усмішка була така своєрідна в болю і огірченню! Трагічне мистецтво навпаки.

„О, мій пане, це все лише жарт; він жартував лише зі мною."

„Дякую за такий жарт. Подивись лише на спухлі смуги на твоїй шиї."

Фелікс підніс до очей дівчини зеркало свого маленького кешенькового гребінця. Вона цілком почервоніла, коли побачила себе в нім. Може сліди ударів збудили в ній гнів.

„Ну, бачете пане," промовила дівчина серіозно, „все є так. Я маю маленького брата каліку. Ми з ним рідні. Коли наш батько вмер, мати віддалася вдруге. Її чоловік був пяниця, бив нас завше і скуб за волосся. Коли мому маленькому брату було три роки, він скинув його раз зі стола, на який мати посадила дитину. Від того часу мій брат каліка: груди і спина в нього покривилися, його ноги безсилі, так, що він мусить ходити на милицях; і коли він говорить, йому бракує віддиху майже при кождім слові. Це все вина мого вітчима. Коли ця дитина зробилась калікою, він переслідував і мучив її ще більше. Скільки ударів дістала я замість цеї дитини, особливо коли мати вмерла. Але скоро потім наш вітчим пяний упав в шахту і ломав собі карк. Від того часу ми лишились самі. З того, що я заробляю денною роботою, живемо ми обоє. Тепер Петро має оженитися зі мною. Але він не може терпіти бідного малого коліку; він говорить, дитина повинна іти жебрати — така потвора ходяча на двох милицях моглаб нажебрати богато грошей на ринках і перед церквами. Сьогодня він також почав сваритися за це. Він прийшов, щоб іти разом зі мною до церкви, бо сьогодня нас мали оголосити втретє. Я сказала, що буду зараз готова, я хотіла лише загріти зпочатку для мого братика трохи картопляної каші в молоці. Хлопчик сидів там на порозі і чекав на їду. Що! крикнув Петро, цій жабі картоплі в молоці? Дай йому браги, він буде товстим і від того. Потім він пішов схопив його за вуха і сіпнув так сильно, що я гадала, він вирве йому вуха. Але ця дитина має властивість, не плакати, коли йому завдають біль; він завертає лише очи і відкриває рот як до гіркої скарги але мовчить. Я сказала Петру, щоб він не мучив дитини, бо я її люблю. Отже чому не йде ця жаба жебрати? Чому він не сидить тепер перед церквою? Чому він не йде з торбою від села до села? Ніколи ще не ходив огиднійший ніж цей каліка від хати до хати. Хоче цей домовик вічно вештатися дома?"

Дівчині текли тепер сльози по щоках.

„Але що винний бідак тому, що він такий бридкий? Не Бог, а мій вітчим зробив його бридким калікою. Я казала Петрови по доброму, щоб він дав дитині спокій, бо вона мій рідний брат; коли він робить йому боляче, то це так, колиб він завдавав біль мені. Краще най він мене бє. „Я бити-му також тебе, крикнув він тоді, коли ти ще скажеш одно слово!" Тоді він почав тягти дитину за вуха на двір. Ходи ти морське теля, сядь перед дверима церкви, а ні, то я тебе зїм! І він зробив при тім таке обличчя, що дитина заскавуліла від жаху. Тоді я побігла, вирвала йому хлопчика з рук і сказала: не муч мого брата, бо інакше між нами все скінчено. Хлопчик заховався тоді в комині, а Петро був так розлючений на мене за те, що я не дала йому мучити дитину, що він схопив мене за волосся і почав мене бити. Тепер це буде так що дня."

(Дальше буде).

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

Тінь польської амнестії.

(З луцької „Селянської Правди").

Справа амнестії тягнеться ще від половини березня, коли то уряд Сікорського предложив Соймови проєкт амнестійного закону. Щойно 8. червня закінчила правнича комісія друге читання цього проєкту і мабуть є надія, що до соймових ферій ця справа вже буде оконечно полагоджена.

Не вадилоб приглянутись проєктови цеї амнестії. Ходить головно про те, які обіймає вона провини. Та тут годі в цім розібратися. Більшість соймової комісії не згодилася, щоб амнестією були обняті провини, що вийшли „із ділань на шкоду польської держави, які викликало національне почуттє". На цім потерпить найбільше, розуміється, населеннє Сх. Галичини, де ще й досі караються люди по тюрмах за „провини" проти польської держави ще з часів українсько-польської війни. Не меньше потерпить на цім Волинь та білоруські землі за „провини" проти польської держави, поповнені деякими людьми ще перед рижським договором. Цих „провин" не можна вважати за „державну зраду" з тої простої причини, що населеннє цих земель не праве почуватись до польської державности і „обивательства". Проєктована амнестія в тім напрямі зовсім схиблена.

Спершу амнестія не узглядниювала комуністів, і щойно внесенне посла Бітнера (християнський демократ), мало буцімто на меті обявити й їм амнестію, крім цих, що поповнили проступки комуністичної діяльности, „за які карається". Зваживши те, що в Польщі карається всякий обяв комунізму, виходить, що для комуністів амнестія взагалі не істнує.

Ласкавіща була комісія для так званих загальних проступків, причому, розуміється, взяв верх клясовий інтерес. Іменно амнестія не обіймає проступків, що мають характер клясово — хлопський, як шкоди, спричинені великим землевласникам — обшарникам, як то — піднал і „лісні кримінальні проступки". Під цілі лісними проступками розуміється звичайна кража дров, а таких випадків найбільше там де людність, позбавлена палива і будівельного матеріялу.

Така амнестія, виходить, не для горожан польської держави, а хиба тільки для Поляків.

УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ НА КУБІ ГИНУТЬ З ГОЛОДУ!

Містимо лист, який наша редакція одержала з Куби. Із нього видно, у якій страшній нужді находяться там наші скитальці. Коли хочемо вратувати хоч частину тих недобитків, мусимо подати їм негайну поміч!

Це письмо звучить:

Габана, Куба, 8. липня 1923.

До українських щирих сердець!

Девять років купались ми у власній крові, девять довгих літ зносили невигоди, рани, муки, болі, голод і спрагу за свій нещасний народ. В нерівнім бою нас скровавлених на ново скуто, а вітчину ограблену в імя культури до гробу впаковано! Силоміць средствами 20 століття життєві артерії перетято. Школи замкнено, а цвіт нашого народу, студентів, на всі кінці світа розпорошено. Нас, стоявших девять літ на сторожі прав нації здесятковано, по ріжних ляграх голодом замучено, без суду повистрілювано, вивішано. Як найгірших збродниярів під необмежену власть кольби здичілих, трох жандармських ляцьких коріусів з душею і тілом віддано! Ратуючись перед тиранством, з кіхтів ненаситної білої польської ворони, вирвалось нас трицять насилу з неволі. Втікаючи в світ за очи, дістались ми на Куку. Але наша лиха доля не опустила нас, бо тут застали ми таке безробіття, що жде нас голодова смерть. Крім того богато Українців вмирає на малярію, від сонічного удару. Деякі божеволіють, а деякі гниють живцем, цілі укриті струпами, як прокажені.

Та не смерть нам страшна — ми вміем без страху дивитись її в очі, але мука котру неминучо перенести в останне треба. Послідне оце слово до Вас, українська громадо в Америці із проханнем о поміч. **Коли не поспішите помочи нам сейчас, то мусимо вмерти страшною, голодовою смертю!** Коли хочете нас тратувати, то не гайтеся, бо голод не зажде! У Вас є товариства, організації. Не позвольте сконати передвчасно хоч тим, котрі для спільної справи вже тільки витерпіли. Оден місяць пізнійше вже нам нічого не буде треба. З нас, трийцять і кількох людий мають 4 по доляру, 5 по 1.70, 9 має по 50—60 ц., я маю 4.20 з 5-ох дол., котрі мені післав **Танасій Регуш** з Ню Йорку. Решта не має ані цента. Ділимося всі тим, що маєм, кусником хліба як колись в окопах і одною картофлею на четверо. Запрацювати нема де, бо і тутешні робітники тисячними товпами надармо ждуть на роботу. Земляки й землячки! Ми бачили на війні людий, котрим обірвала граната руки, ноги, страшне ранених багнетами і инші цвітки війни, а тут бачимо конаючих з голоду. Ми виділи своїми очима, як кинулась мати з дитиною в море, бачилисьмо зійшовших з ума через удар сонця, бачимо людий покритих від ніг до голови струпами. Знаємо, що в „Triskornia" і „Manzana Calvo" по кілька десяток людий наших Українців лежать на хоробу, питому цему краеви „Malaria tropica". В старих, викинених вагонах страшні муки зносять. Вони негодні й порушитися, а нема їм кому склянки води подати, потріскані губи звогчити. Українська громадо в Америці! І в Вас є жінки і діти котрі любите. Ви, що вже тільки разів дали доказ гуманности, ввійдіть в наше положення. В розпуці пишемо отсе послідне слово: Ратуйте!

В імени трийцять пять Українських Січових Стрільців:

Василь Никифорчин,
Гринько Ляш.
Calle Compostelo 154, Habana, Cuba.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ПОЛЬСЬКА АМНЕСТІЯ ЧИ ПІМСТА?

Закон про амнестію не торкається Українців!

На пленарному засіданню польського сойму обмірковувано законопроект про амнестію у редакції юридичної комісії.

Референт хіенський (вшехпольський) посол Бітнер згадав зараз на вступі, що „політичні мотиви казали виключити з амнестії деякі роди провин", хоч, як сказав той представник Пясто-Хіени, польський нарід, радіючи з признання йому кордонів, бажає показати свою „симпатію" усім національностям, що живуть у польській державі. Референт назвав амнестію „актом милосердя" (!), і цю назву найкраще оправдує сам текст пропонованої ним амнестії.

Отже, **з амнестії виключено всі вчинки, яких доконано з національних мотивів, та які мали наслідком чужу втрату життя або здоровля, або шкоду в майні.** Референт пояснив виразно, що цей уступ закону відноситься до „актів саботажу і терору у Східній Галичині, які виконано на цивільному населенню". Дивним дивом отих „національних мотивів" референт зовсім не ідентифікує з „ідейними".

Дальше амнестія не торкається — **усіх тих, які впорозумінню з чужими державами змагали до відірвання частин території від польської держави.**

Таксамо амнестія не торкається комуністів, а відносно військових провин — виняла поза амнестію справу дезерції.

Зате правича комісія поширила голосами Хієно-Пяста амнестію на ріжні звичайні кримінальні злочини, мотивуючи, що „чотири роки самостійности Польщі були анормальними літами" (це лише для злодіїв і розбійників!).

Комісія відкинула була внесенне посла Підгірського, щоби під „розбій і грабунок" не підтягати випадків реквізицій, виконаних колишніми членами Української армії.

В дискусії перший забрав слово посол **Ліберман** (ППС), який радив викреслити з тексту закону висшезгадану формулу, обмежуючу амнестійні права відносно злочинів, доконаних з мотивів на шкоду польській державі, а також поширити амнестію на комуністів.

Посол **Пігірський** заявив від імени українського клюбу, що **закон,** який мав бути мостом до згоди, **є по суті актом польської пімсти.** Закон про амнестію виключає Українців, які давнійше борючись за волю свого рідного краю, ждуть тепер можливости повороту до дому.

Білоруський посол **Тарашкевич** заперечив словам референта, начеб закон кидав в непамять минулі події. Навпаки, пропонована амнестія є злобною пригадкою з боку Поляків на все те, що було звязане з боротьбою Польщі за приєднанне до неї східних земель. Про Білорусинів амнестія нічого не згадує.

Пос. **Рудзінський** (Визволеие) є теж проти називання амнестії „актом ласки".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Воєвідка Дмитро з Кадобівців на Буковині пошукує Катерину Рудко, Якова Торського, Якова Пентеля та Дмитра Воєвідку. Просить названих о відомости на адресу: **Ввоєвідка Дмитро, Ukrainsky Tabor v Josefove, Czecho-Slovakia.**

РОДИМЦІ! ДУЖЕ ДОБРА НАГОДА ДЛЯ НАШОГО ЧОЛОВІКА.

На продаж гросерня і делікатесен штор, два штори разом і чотири мешкальні кімнати, рент $45, ліс на чотири роки, штор в Rahway, N. J., в дуже добрій місцевости. Хто купить не пожалує. Продається по причині непорозумінь з спільником. Голоситися до

JOSEPH GALIK,
7 John Street, Carteret, N. J.

ПОШУКУЮ ГОСПОДИНІ

дому, нестаршої моїх літ. Я є самотний і маю 40 літ. Інтересовані зволять голоситися до: 66-69

P. TSARYK,
50 Wernon Ave., Bayside, L. I., N. Y.

25% ОПУСТУ!!!

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного (Сюза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

* Козацька пімста, оповіданне з козацької старовини. А. Чайковського	30
† Козацька помста, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайківського, друге видання	40
* Коли зійшло сонце, оповіданне з 2.000 року, П. Крата	30
† Коляди або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене виданне	20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявленне, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних	25
* Кому потрібна війна, нап. А. К., пер. з рос. І. Стефаницький	10
† Контрасти, нарис, В. Винниченка	10
* Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт	50
† Коротка історія Козаччини, нап. проф. Володимир Антонович, із переднім словом про житє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге виданне	65
Коротка історія Руси до зруйнування Запорожської Січи	10
† Коротка історія України (з богатьома малюнками і мапами) Івана Крипякевича, опр.	50
* Короткий виклад політичної економії А. Богданова (перевів М. Д.)	2.50
* Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки	30
† Короткий підручник до науки німецької мови	15
† Кость Гордієнко-Головко, останній лицарь Запорожжя, історичне оповідання А. Кащенка, виданне 3-те	20
* Кроваві шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля	60
* Кроваві діяманти, новочасний роман, написав Фон Ром	35
† Кузь та Грицунь, оповіданне В. Винниченка	10
* Культура, національність та асиміляція, П. Понятенка	30
* Латаччі, оповіданне, Володимира Б.	25
† Летючий корабель, українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського	10
Лис Микита. З німецького перекл. Ів. Франко	50
* Листи з пекла й инші оповідання	25
1. Лист шинкаря до Люципера і відповідь, 2. Про алькоголь	10
† Літературні характеристики українських письменників, I. Іван Франко (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр.	1.25
† Літературні характеристики українських письменників, II. Маркіян Шашкевич, з ілюстраціями, нап. Богдан Лепкий, брош. 35, опр.	50
† Лубенський монастир, веселі оповідання, О. Прокопупія	10
† Люба-згуба, повість Ю. Федьковича, зредаг. В. Верниволя, брош. 20, опр.	30
† Люборацькі, сімейна хроніка, А. Свидницького, брошур. 1.25, в оправі	1.50
† Людина, опис будови людського тіла для шкіл та самоосвіти, з багатьома малюнками та барвною таблицею, нап. др. Ів. Раковський	25
Людоїди і инші оповідання, Степана Костіва	25
† Маленький декляматор, збірка віршів	15
† Малолітний, повість з життя малоземельної шляхти, нап. Андрій Чайковський	70
Марія й инші оповідання	10
Марта Борецька, історичне оповіданне	25
* Маруся, повість Гр. Кв. Основяненка	25
1. Маска, 2. Краса, оповідання А. Чехова	10
† Математика, практичні поради з аритметики та геометрії, Ів. Андрущенка, опр.	50
† Меланхолійний валець, новеля Ольги Кобилянської	20
* Методична граматика української мови, В. Коцовського і І. Огоновського, опр.	40
* Микола Джеря, повість Івана Нечуя Левицького, з ілюстраціями Е. Турбацького	60
* Місяць свідок і другі оповідання	20
Многострадальний народ, огляд історії українського народу, нап. С. Баран	20
* Молодий вік, оповідання для молодіжи, Кн. 1	40
† Мойсей, поема Івана Франка, з кольоровим портретом автора, брош. 25, опр.	40
† На білих скалах, повість Анатоля Франса, переклав Ів. Галущинський	65
Навернений грішник, оповіданне, Б. Пруса	20
† Назва України, з картами, нап. С. Шелухін	10
† На зелених горах, збірка поезій, О. Олеся	15
† Найкрасші загадки і забави для старих і молодих	20
Напад на Січ, оповіданне, Данила Мордовця, і Павло Полуботок, поема Ст. Руданського	5
* Наречена, оповіданне, Георгія Г. Чулкова	15
† Нарис римської історії, нап. К. Лоський	60
* Народ і національність, популярно-наукова розвідка, др. Стефана Гриневецького	10
† Народний Декламатор, з передним словом і вступними замітками, 107 ріжних віршів, опр.	1.25
† Народний герой Симон Петлюра (спроба характеристики), нап. В. Королів (В. Старий), з портретом Петлюри	20
* Народні казки ч. 1	20
* Народні казки ч. 2.	20
* На стрічу сонцю золотому, повість Марії Колцуняк	50
† Наука природи, вступні відомости на 1. клясу гімназіяльну та для народніх шкіл, нап. Поль Бер, переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка, з 183 малюнками, брош. 35, опр.	50
Наука про управу землі, М. М. Белегая	1.00
* На филях любови (поезії); Опир (галицька легенда), нап. І. Мулярчик	10
† Національна справа, нап. Ів. Бочковський	60
† Національне відродження австро-угорських Українців (1772—1880 рр.), Вол. Гнатюка	25
† Начерк історії української літератури, написав Богдан Лепкий, книжка І. і ІІ., брош. 2.00, опр.	2.75
† Начерк соціольогії, нап. проф. др. Тома Ахеліс, пер. Якименко. В додатку: Поняття соціольогії по Зіммелю	20
* Начерк стилістики, поетики і реторики, др. Конст. Лучаковського	40
На чужині, оповіданне за ріжні пригоди в чужім краю, Івана Спілки	15
* Наша рідна мова, географія України і характер Українця, Поляка і Москаля, Написав проф. М. Возняк	10
† Наші казки, з образками	20
† Не до пари, Панська воля, Максим Гримач, Отець Андрій, Два сини, Данило Гурч, народні оповідання Марка Вовчка	20
* Незвичайні дива природи, А. П. Нечаєва	20
* Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного	2.80
† Некультурна, новеля Ольги Кобилянської	20
* Не любо — не слухай, брехать не мішай, Т. Безиляха	20
* Не піддавайся біді, оповіданне з селянського життя, др. А. Чайковського	25
* Не родися красний, але щасний	20
* Нетри, А. Сінклера, брош. 1.00, опр.	1.50
* Не-читальник, Л. Мартовича	40
* Нещасне кохання, повість з життя на російській Україні	10
† Німецька селянська війна, Фридриха Енгельса (переклав з нім. В. Левицький)	40
† Німецько-український словар, зладили В. Кміцкевич і В. Сіпька, в полот. оправі	5.00
† Німецько-український словар (кишеньковий)	65
* Нічого не було, оповіданне, А. Каменського	15
† Новелі Кн. І. Юлія Сірого	70
* Новітна суспільність і церква, др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика)	35
† Образки з громадського і письменського розвитку Русинів („Спомини з мого життя"), нап. Олександер Барвінський, в двох частях; перша часть з 10 портретами і двома картинами, друга часть з 12 портретами і 13 картинами	2.00
† Огляд бувальщини українського народа, переповів В. Аляріенко, з 40 образцями і 3 мапками	20
† Огляд історії України, І. Крипякевича, опр.	50
† Огляд території України, після д-ра С. Рудницького написав Петро Франко	10
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації); — Становище пащиці. — Янко Музика. — Синячий сип. — Дні нашої слави і недолі	15
* О двонайцяти таблицях, оповіданне після народних казок	25
* Олюнька, оповід. з життя ходачкової шляхти в 2-ох томах, др. А. Чайковського	80
Оповідання з військового життя і инші	15
* Оповіданне про сорок розбійників	20
Оповідання Олекси Стороженка	15
Оповідання Пантелеймона Куліша	15
* Оповідання про заздрих богів, Мих. Драгоманова	10
* Опришок і другі оповідання	20
* Оригінальний чоловік і инші оповідання	25
† Орися, Дівоче серце, Січові гості, оповідання П. Куліша	20
Орлеанська дівчина, історичне оповіданне про французьку героїню Іванну д'Арк	20
† Осаул Підкови, оповіданне, В. Будзиновського	60
† От собі казочки, нап. Рудиярд Кіплінг, пер. В. Ткачкевич, з двома образк., брош. 20, опр.	30
† От собі сторійки, нап. Рудиярд Кіплінг, переклав Вас. Ткачкевич, з трьома образцями, брош. 35, опр.	50

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТИЙ.

Всі низше наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольорованими (деякі лише кольорованими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і кріпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

† Баба Яга, весела книжечка про Різдво	1.10
† Весела плавба	45
† Весонька-ярь, дітям од Бога дар	45
† Вторни браму — медьо їде!	60
† З веселих діточих днів	60
† З міста, з краю, з поля й гаю	60
† З циркусу жарти	1.10
† Казки з 1001 ночі	35
† Ке лиш близше, ке лиш д' мині — хороші справи в середині	60
† Кіт в сапянцях	35
† Малий світок; мальований крам чемним діточкам	45
† Молодість	65
† Подорож пана Цікавського (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі	70
† Про домашні звірята	65
† Робінзон Крузо	35
† Рости, читай, дрібонький читачу	65
† Чемним діточкам	45
† Червона шапочка 35, з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі	60
† Яке пташки підслухали	85
† Яців смуток і охоту склали в книжечку оту	1.00

† Паки й паки (про нашу літературну мову) М. Левицького	20
† Пан Потоцький, оповіданне	15
* Панські жарти, поема з останніх часів панщини, Ів. Франка	40
* Папа чи Христос, Ілі М. Глови	60
* Пачкар, оповіданне, Б. Лепкого	10
Перед осуд народа. „Нечесть" між „чеснотою", нап. др. Семен Демидчук	20
† Перезва, вірші В. Валентіна	10
† Перекази старинного світа, др. Ів. Демянчука	35
† Перехресні стежки, повість Ів. Франка, брош. 1.75, опр.	2.00
† Перли міжнародного красного письменства (Серія англійських класиків, ч. 1. Чарльс Дікенс: Сверщок на печі, домашня казка, з біографією автора)	40
† Перша читанка (Буквар, уложили: Антін Крушельницький, Омелян Попович і Богдан Лепкий; з образками Ол. Кульчицької, опр.	55
† Писання Богдана Лепкого, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним Вас. Верниволею. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. Брош. 4.25, в пол. оправі	5.50
* Північний бігун колиском народів, Евгена Є. лачича	15
† Північно-західна Україна, Мирона Кордуби	40
† Під Корсунем, історична повість А. Кащенка, видание 3-те	45
† Під одну булаву, історичне оповіданне, Вяч. Будзиновського	60
* Під прапором свободи, вибір патріотичних декламацій	30
* Підручник движимих образів, як оперувати машинами і їх сполученнями, Юр. Костура	75
* Під шум млинських коліс, оповіданне в 2-ох частях, В. Держируки	20
* Пісні щирої любови, поезії Марка Скритого	50
* Плаваючий остров	10
* Повість о тім, як мужик двох генералів вигодував, нап. М. Салтиків-Щедрин, пер. з рос. Гр. Мак.	5
† Поганий день Василя Івановича, оповідання Д. Мамина-Сібіряка, пер. Є. Вировий, з малюнками Ю. Магалевського, видання 4-те	10
* Подорож до місяця, Ю. Верного	40
† Поезії О. Олеся	50
† Поза межами болю, картина з безодні, нап. Осип Турянський	60
† Полонений на Кавказі, нап. гр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20, опр.	30
* Попадя в зільници, гумористичне історичне оповіданне з передодня революції, О. Прокопупія	15
† Попович Ясат, Правда та неправда, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 9-ма малюнками Ю. Магалевського	10
* Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими	15
* Порадник для залюблених або Як писати любовні листи	35
Порадник лікарський і Що Іван на тамтім світі бачив	20
† Початкова географія для народніх шкіл, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький, брош. 60, опр.	75
* Початок родини, приватної власности і держави, Ф. Енгельса	75
Починок, оповіданне, Б. Лепкого	15
* Пригоди наймолодшого брата, В. Гнатюка	15
† Пригоди статечної миші, нап. Д. Мамин-Сібіряк, видання 3-те, з малюнками художника М. Погрібняка	10
† Приказки Евгена Гребінки, з портретом автора й передмовою Б. Л.	20
† Прикарпатська Русь, сучасний стан, нап. др. Лука Мишуга	10

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

* Припізнений московський пашпорт, оповіданне, М. Тбеліна	10
* Природна метода лічення	15
* При стрілецькій ватрі, оповіданне Абгара Солтана	40
* Притча про садівника та инші оповідання, Мстислава Руса	40
† Причепа, повість Ів. Нечуя-Левицького, брошурована $1.75, в оправі	2.00

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобаються і обчисляти загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

КОЖДИЙ, ХТО ЗАМОВИТЬ НАЙМЕНЬШЕ НА 5 ДОЛ. ДІСТАНЕ З ПОДАНИХ ЦІН ЧЕТВЕТИНУ (25%) ОПУСТУ.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у низшій адресі:

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.